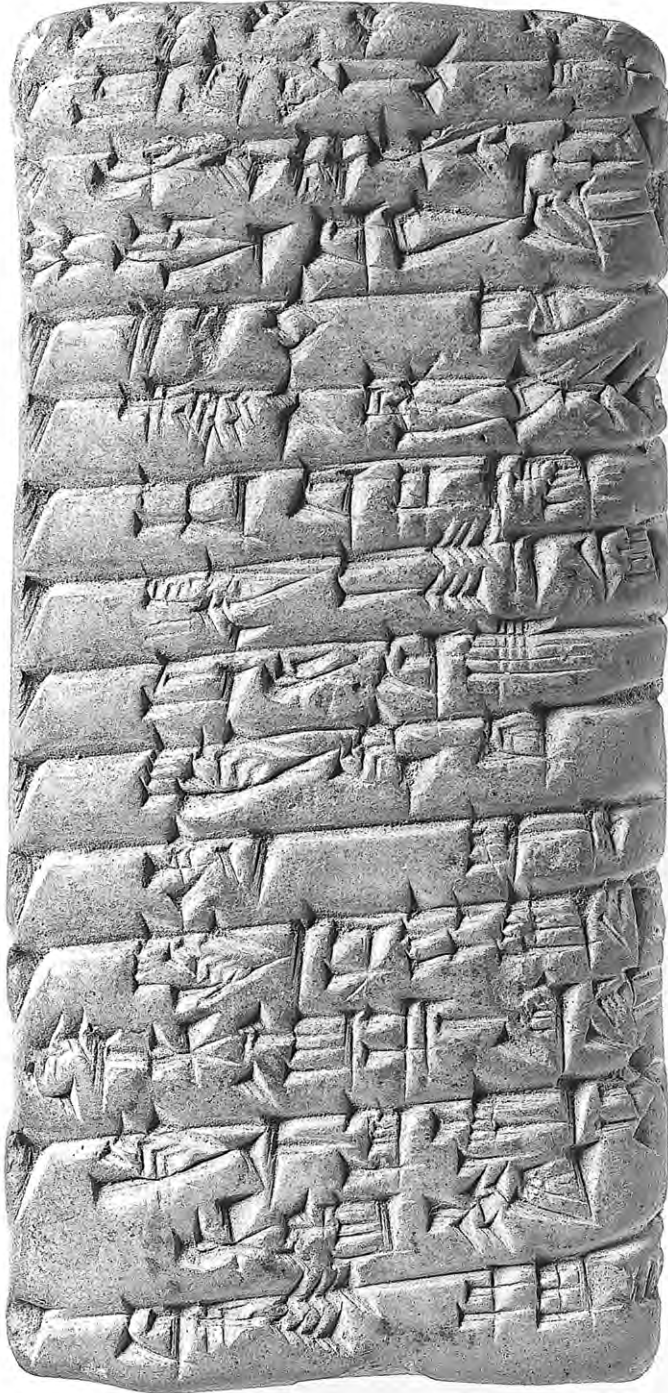


Prehistorie en Oudheid

bron 1

Kleitabelt van omstreeks 2100 voor Chr., gevonden in het archief van een opgegraven tempel uit Mesopotamië in het tegenwoordige Irak



Toelichting

Het tablet in spijkerschrift is afkomstig van de administratie van de tempel. Het bevat een lijst van arbeiders met de broodrantsoenen die zij voor hun werk ontvangen hebben.

bron 2

In het jaar 80 wordt het Colosseum, het grote amfitheater van Rome, feestelijk geopend. Voor deze opening schrijft de Romeinse dichter Martialis (ca 40-103) een loflied op keizer Vespasianus

Welk volk is zo ver heen, zo achterlijk gebleven,
dat het niet in de stad van Caesar (de keizer) wil komen kijken?
Het woeste bergvolk van Thracië komt, en ook de Sarmaten,
de lippen vochtig nog van paardenbloed,
en het volk van bij de verste bronnen van de Nijl
of van kusten aan de randen van de wereld.
Arabieren snellen toe, Sabaeërs snellen toe,
Ciliciërs in wolken van inheems parfum,
Germanen met de lange haren opgestoken
en negers met weer kort en kroezig haar.
Men hoort hier iedere taal. Maar één ding zeggen allen:
O Caesar, ware vader van de Staat.

De Middeleeuwen

bron 3

Een gietmal voor sieraden uit de tiende eeuw, gevonden in Denemarken



Toelichting

Onder de gietmal liggen twee sieraden die met de mal gemaakt zijn, een christelijk kruis (links) en een thorhamer (rechts).

Thor of Donar is de Germaanse god, die met zijn hamer donder en bliksem veroorzaakt.

bron 4

Fragment uit een gedicht uit het begin van de dertiende eeuw, geschreven voor het huwelijk van hertogin Maria, vorstin van Brabant

De priester bidt tot God,
de ridder staat voor de rechtvaardigheid,
de boer zorgt voor hun brood.
De eerste bidt, de tweede verdedigt,
de derde werkt.
Op het veld, in de stad en in de kerk
helpen deze drie elkaar
door een wonderbaarlijke beschikking.

Vroegmoderne tijd

De volgende **drie bronnen** gaan over Kenau Simonsdochter Hasselaar. Deze vrouw zou een grote rol gespeeld hebben bij de verdediging van de stad Haarlem tegen de Spaanse troepen die de stad belegeren in 1573 en 1574.

bron 5

Gedeelte uit een boek van Johannes Arcerius, een inwoner van Haarlem waarvan het dagboek uit de stad is gesmokkeld en in 1573 in Delft is gepubliceerd. Op het titelblad schrijft hij: "...nauwgezet geschreven door iemand die het zelf gezien en gehoord heeft"

Met name was daar een zeer mannelijke vrouw, die terecht een mannin genoemd wordt. Ze heet Kenau en is nu van middelbare leeftijd. Ze heeft met haar vermogen, want ze is redelijk welgesteld, en met haar arbeid, wapens en geweren tot het algemeen belang bijgedragen. Zonder ophouden heeft ze met schelden en schimpen de vijanden gekweld en getergd.

bron 6

Een schilderij van J.H. Egenberger en B. Wijnveld uit 1854 met als titel "Kenau Hasselaer en hare gezellinnen, op de wallen van Haarlem"



Toelichting

De schilders Egenberger en Wijnveld hebben de historische gegevens voor hun schilderij gehaald uit een historische roman van J. van de Capelle uit 1843.

bron 7

Prentbriefkaart uit 1908 van de Vereniging Voor Vrouwenkiesrecht, afdeling Haarlem



Tekst op de kaart

Vereniging Voor Vrouwenkiesrecht, afdeling Haarlem

Dit is Kenau, die in vroeger tijd
Op Haarlems wallen trok ten strijd
Voor Neerlands burgers te bevechten
Hun vrije denk- en sprekensrechten

De vrouw strijdt hier in deze tijd
Opnieuw een moeilijke strijd,
Voor Neerlands vrouwe te bevechten
Haar volle burgeressen-rechten.

Toelichting

De afbeelding rechts is een kopie van een tekening uit de zestiende eeuw.

Moderne tijd

bron 8

Viktoria Louise von Hohenzollern, de dochter van keizer Wilhelm II, schrijft in haar memoires over een gebeurtenis die zich afspeelt op 25 november 1914 in het Duitse hoofdkwartier in Charleville (Frankrijk)

Vader sprak tijdens het eten over het nieuws van de ondergang van het Engelse slagschip *Audacious*, dat op een Duitse mijn was gelopen. Een van de aanwezigen merkte op, dat het maar een haar gescheeld had, of ook het passagierschip *Oceanic*, een van de Engelse zeereuzen, was op een mijn gelopen. Vader antwoordde: "God zij dank, is dat niet gebeurd." Toen hij zag dat zijn woorden zijn gesprekspartner verbaasden, ging de keizer rechtop zitten en zei met klem: "Denkt er altijd aan, mijne heren, dat ons zwaard onbezoedeld moet blijven. Wij voeren geen oorlog tegen vrouwen en kinderen. Wij zullen de oorlog fatsoenlijk voeren; het geeft niet wat de anderen doen. Houdt daar rekening mee."

bron 9

Foto van een rij wachtenden voor een uitkeringsinstantie, gemaakt in 1937 in de Verenigde Staten door Margaret Burke White



Vertalingen

World's Highest Standard Of Living

De hoogste levensstandaard van de wereld.

There's no way like the American Way

De Amerikaanse manier is de beste.

bron 10

Marie Nejar wordt in 1930 geboren in de Duitse havenstad Hamburg. Haar vader is een zeeman uit Afrika, haar moeder is Duits. Zij wordt opgevoed door haar Duitse grootmoeder. Zij vertelt uit haar herinneringen

Eén gebeurtenis is mij echter nog goed bijgebleven. Het was kort voor het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog. Ik was erg ziek en dokter Blumenthal, onze joodse huisarts, werd erbij gehaald. In mijn koortsfantasie hoorde ik hoe hij zei: "Marie heeft roodvonk met complicaties. Haar huid laat helemaal los. Eigenlijk moet ze naar het ziekenhuis."

"Wat bedoelt u met eigenlijk?" vroeg mijn oma onzeker.

"Mevrouw Nejar, u hebt toch wel gehoord van de rassenwetten. Men zal uw kleinkind wel behandelen, maar het is bijna zeker dat men haar ook zal steriliseren, zodat ze als jonge vrouw geen kinderen kan krijgen. U kent toch de Wet tot bescherming van het Duitse bloed en de Duitse eer?" (...)

"Daar komt niets van in", zei mijn oma boos. "Koeien mogen ze steriliseren, maar mijn kleindochter niet. Zij is toch geen vee! Is het niet mogelijk om haar thuis weer beter te maken?"

"We kunnen het proberen", zei dokter Blumenthal.

Vanaf dat moment kwam hij elke dag 's morgens en 's avonds, om mij te onderzoeken en de noodzakelijke medicijnen toe te dienen. Door zijn hulp werd ik weer gezond.

Een paar maanden later was het bordje op zijn huisdeur met zijn naam en de spreekuren verdwenen. Wij wisten niet of dokter Blumenthal was opgehaald of dat hij nog net op tijd had kunnen emigreren, zoals veel joden in die tijd probeerden. Hij was er eenvoudigweg niet meer. Wij hoopten dat hij nog een van de schepen had kunnen nemen die, met joodse emigranten aan boord, van de aanlegsteiger naar zee vertrokken.

bron 11

Ingeborg Kahlenberg zit tijdens de Tweede Wereldoorlog in het verzet. Op deze foto laat zij zien hoe zij tijdens de bezetting in het geheim filmopnamen maakte met de 16 mm camera in haar schoudertasje. De foto is direct na de bevrijding gemaakt in Amsterdam door Charles Breijer



bron 12

Foto uit oktober 1961 van de grensovergang Checkpoint Charlie in Berlijn



Toelichting

Op het bord rechts staat in vier talen: "U verlaat nu de Amerikaanse sector". Op de achtergrond Russische tanks, op de voorgrond Amerikaanse. Duitsland valt na de Tweede Wereldoorlog uiteen in twee delen, het communistische Oost-Duitsland en het kapitalistische West-Duitsland. In de nacht van 12 op 13 augustus 1961 laat de Oost-Duitse regering de "Berlijnse Muur" bouwen, waardoor het niet langer mogelijk is de grens tussen beide Duitslanden over te steken. Er blijven slechts een paar grensovergangen bestaan, waaronder Checkpoint (controlepunt) Charlie.

bron 13

All Different, All Equal (iedereen anders, allen gelijk), een gratis Ansichtkaart verspreid door de Nationale Jeugdraad



Op de achterkant van de kaart staat:

Groetjes van Turken, Polen, Volendammers, Marokkanen, Joden, Antillianen, Rotterdammers, Chinezen, Ghanezen, Hagenezen, Somaliërs, Oeteldonkers en Homoclub 'Het Snorretje'!